
A Könyvtári Intézet felhívása az internet káros hatásai elleni, a kiskorúak védelmét lehetővé tevő szűrőprogram használatára

Felhívjuk a könyvtárak figyelmét, hogy a 2013. évi CCXLV. törvény 20. §-a szerint (hatályos: 2014. IX. 1-jétől) a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 55. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:

„(1a) A nyilvános könyvtár az általa üzemeltetett, kiskorúak által is használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek használatát a kiskorúak védelmét lehetővé tevő, könnyen telepíthető és használható, magyar nyelvű szoftverrel ellátva biztosítja a kiskorúak lelki, testi és értelmi fejlődésének védelme érdekében.”

A jogszabály előírásának betartása fontos társadalmi érdek. Az interneten számos, a gyermekeinkre káros tartalom található, ezért kiemelten fontos megfelelő figyelmet fordítanunk gyermekeink védelmére. A nemkívánatos tartalom kiszűrésére többféle lehetőség adódik:

- Az internetes böngészőben letilthatunk bizonyos weboldalakat. Ez azonban nyilvánvalóan nem elegendő védekezés, hiszen képtelenség számba venni minden egyes honlapot, amely veszélyforrást jelenthet.
- Használhatunk olyan keresőt, amelynél beállíthatjuk, hogy bizonyos felnőtt tartalmakat ne soroljon fel a találatok között.
- Választhatunk egyet a számtalan programból, amelyet kifejezetten az interneten elérhető tartalmak szűrésére fejlesztettek ki. (Hasonló, mint a televízióban a korhatárt jelző feliratok és jelzések.)
- Vannak pénzért beszerezhető különféle szűrőprogramok is, de ezek nem biztos, hogy alkalmasak könyvtári használatra. Általában egygépes verziók, többségük angol nyelvűek, így magyar nyelvi környezetben nem nyújtanak megfelelő védeltséget.
- A Google-on, a keresési beállításoknál található a Biztonságos Keresés szűrője opció, de ez is csak jelképes megoldás egy professzionális szűrőprogramhoz képest.

Javaslatunk

A könyvtárak használják ki a jogszabályba foglalt lehetőséget: az internetszolgáltatóknak kötelességük az ingyenes szűrőprogram biztosítása! Javasoljuk, hogy a könyvtárak haladéktalanul üljenek le tárgyalni a helyi szolgáltatóval a megfelelő megoldásról.

Emellett érdemes megfontolni az ALA (Amerikai Könyvtárosok Egyesülete) ajánlását is: az internetes tartalmak szűrésének olyan megvalósítása indokolt, amely nem korlátozza a szellemi szabadságot, hiszen annak védelme a könyvtárak alapvető feladata. Ennek érdekében:

1. A könyvtáraknak jól kidolgozott internethasználati szabályzatot kell elkészíteniük és elfogadniuk, amely egyszerre védi a kisgyermeket és teszi lehetővé a szellemi termékek szabad áramlását. A használati szabályzatnak világossá kell tennie a használók jogait és kötelességeit, le kell írnia a nem kívánatos viselkedést és a szabályzat megsértésének következményeit. A könyvtáraknak bátorítaniuk kell a nyilvánosságot, hogy tagjai vegyenek részt a használati szabályzat kidolgozásában és elfogadásában.

2. A szűrőprogramot alapos körültekintéssel kell kiválasztani. Olyan programot kell előnyben részesíteni, amelynek áttekinthető és módosítható is a beállításai. A program szűrési kritériumait célszerű rendszeresen ellenőrizni, akár a használó közösség közreműködésével. Meg kell ismernünk és meg kell értenünk az előállító által követett szűrési filozófiát. Biztosítanunk kell a lehetőséget arra, hogy szükség esetén a könyvtári személyzet kikapcsolhassa a szűrőprogramot vagy egy ilyen szoftvert nem hordozó számítógéphez irányítsa a használót.

3. Dolgozzuk ki a szűrés alternatíváit! A számítógépes munkaállomások helyének gondos megválasztásával, a gyermekek és családok igényeihez alakított terekkel is elősegíthetjük a védelmet.

A legjobb lehetőség azonban, amit a könyvtárak alkalmazhatnak – fogalmaz az ALA –, az a képzés és kommunikáció, amellyel minden életkori csoporthoz tartozó használót lehet tájékoztatni a biztonságos böngészésről, az adatok védelmének lehetőségeiről, a káros tartalmakról, valamint arról, hogy a szűrőprogramok mire képesek és mire nem. ■